

новані на організації пошуку інформації методами індексного (або двійкового) пошуку, статистичного аналізу і на основі баз знань.

Система «консалт-пошук» дозволяє будувати запити, результатом виконання яких, є перелік найменувань інформаційних джерел з відображенням знайдених фрагментів текстів, при подальшому представленні і дослідженні яких, можна виявити тенденції, проблеми, доцільні шляхи використання науково-інноваційного потенціалу в галузі підготовки кадрів фахового спрямування і проведення наукових досліджень.

Наступним етапом в розвитку запропонованого підходу будуть складати семантичні мережі, що дозволить реально об'єднати статистичний пошук і пошук на основі бази знань. При цьому будуть використовуватися смислові значення слів для визначення і класифікації відносин.

Література

1. *Економічна Енциклопедія* — К.: Вид-во Академія, 2000, т.1. — С.824
2. *Катренко А.В.* Системний аналіз об'єктів та процесів комп'ютеризації. — Л.: «НОВИЙ СВІТ», 2003.- 424 с.
3. *Садовенко В.С.* Підвищення ефективності наукового консалтингу в умовах реформування державного управління/ Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю «Стратегія реформування системи державного управління на засадах демократичного врядування». — К: Вид-во НАДУ при Президентові України, 2007 р.
4. *Садовенко В.С., Шевченко А.В.* Комп'ютерне забезпечення контролю якості навчання і наукових досліджень на основі виявлення синонімічних і текстових збігів/Матеріали VII Всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з інтелектуальної власності». — К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2007 р. — С. 191-195.
5. *Садовенко В.С., Попсжа Г.В.* Бази даних і бази знань в державному управлінні. — К: НАДУ, 2008. — 76 с.

УДК 811.161.2

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИХ ТЕКСТІВ В АСПЕКТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Кандидат філологічних наук Савенко Т.Д.

Статтю присвячено висвітленню функціонально-стилістичних особливостей науково-популярних текстів біографічного характеру, використовуваних на заняттях з української мови в іноземній аудиторії.

The article gives considerations to some functional and stylistic peculiarities of the 'biographical' texts about scientists written in popular manner and analyzes the way of their adaptation for didactical purposes.

Орієнтованість сучасної методики викладання іноземних мов на текст як на вищу комунікативну та структурну одиницю навчання, визнання смислової, комунікативної та структурної цілісності тексту, визнання його як єдності форми, змісту та функції (1) диктує необхідність навчання іноземних слухачів навикам аналізу трьох сторін цієї єдності, цілісному аналізу тексту.

У практиці викладання іноземних мов студентам-нефілологам особливу увагу приділяють науковому стилю мовлення, роботі з науковими та науково-популярними текстами. Метою роботи з цими текстами є вивчення та активне вживання конструкцій та лексики, які відображають мову спеціальності.

Під час вивчення студентами нефілологічних спеціальностей української мови як іноземної окремої ваги набуває постановка та вирішення комунікативних, освітніх та виховних завдань, актуальних і для підготовки спеціалістів-іноземців.

Як у пізнавальному, так і у виховному аспектах для реалізації зазначених вище цілей видається доцільним широке залучення текстів, присвячених вітчизняним та зарубіжним вченим, які часто використовуються в посібниках, призначених для студентів-іноземців, що навчаються на підготовчому факультеті або проходять додипломний цикл навчання.

В основу таких текстів покладено творчі біографії вчених, головну ж увагу зосереджено на їхніх фундаментальних відкриттях, ролі у розвитку науки, світогляді та суспільно-громадянській позиції. Зазвичай такі тексти побудовано на оригінальному публіцистичному матеріалі після проведення необхідних лінгвостилістичних втручань з метою його адаптації відповідно до дидактико-психологічних вимог (мета, етап навчання, умови, вік, різновид мовленнєвої діяльності і т.д.), які, втім, не позбавляють їх елементів стилістичної своєрідності оригіналів, характерної для сучасних текстів науково-публіцистичного стилю, за змістом доступних для неспеціалістів у галузі. Інакше кажучи, якщо смислове наповнення на всіх етапах навчання є константним, лексичне ж наповнення та стилістичне забарвлення мовних засобів відрізняється різноманітністю залежно від рівня володіння мовою.

Доступність викладу наукової інформації властива передусім текстам біографічного характеру і реалізується у низці другорядних рис: конкретність, надлишковість, образність, експресивність, загалом описаних у лінгвістичній літературі. Конкретність зближує аналізовані тексти із розмовними, експресивність — із публіцистичними, образність — з художніми, а надлишковість називають специфічною рисою науково-популярних текстів. Усі названі риси актуалізуються на фоні узагальнення фактів із життя вченого та власне наукової інформації, що природно пов'язує текст із науково-публіцистичним функціональним стилем. Спрямованість на адресата скеровує такі тексти не лише на передачу інформації, але й на вплив, що мобілізує увагу читача, задля чого здійснюється особливий відбір та організація мовних засобів різних стилів в одному тексті, структурованому за визначеними логічними правилами та законам як окрема жанрова єдність.

Наукова лексика (загальнонаукова та спеціальна), терміни та терміносполуки, наукові конструкції у текстах такого типу є специфічними носіями наукової інформації, що зумовлює різний рівень їхнього розуміння особами, що фахово належать до певної наукової галузі, та неспеціалістами. Однак слід констатувати, що згадана лексика не складає більшості тексту та не носить ознаки ключових слів, тому аналізовані тексти придатні для використання під час роботи із студентами різних спеціальностей. У разі використання тексту із неспеціалістами спеціальна лексика входить до складу надлишкової інформації і не ускладнює загальне розуміння його змісту.

Показовою синтаксичною особливістю аналізованого типу навчальних текстів, як і загалом науково-публіцистичного функціонального стилю, є наявність складних та простих ускладнених речень з прямим порядком слів, який сприяє посиленню власне інформативної складової повідомлення та використовуються, як правило, в описах наукової діяльності вченого. Комплекс складних та ускладнених речень доповнюють широко використовувані приєднувальні конструкції. Використання таких конструкцій розраховано не стільки на передачу інформації, скільки на полегшення її сприйняття та встановлення цілісності читачем, що є головним мірилом доступності тексту.

Функцію активізації впливу на читача в аналізованих текстах виконують спеціальні синтаксичні засоби: риторичні питання, окличні речення, звертання, питально-відповідальні комплекси, що зазвичай розташовуються у композиційно домінуючих позиціях, важливих з погляду інформаційності тексту, та встановлюють психологічний зв'язок із читачем, чим забезпечують успішність комунікації.

Аналізовані тексти поєднують об'єктивно-логічну презентацію з модально-оцінною забарвленістю, організовують повідомлення за принципом логічного викладу, а не художнього оповідання, що вможливує їхнє використання під час навчання переказу на початкових етапах, а на просунутому — роздуму як творчому виду діяльності, що поєднує логічне та емоційно-оцінне начала.

Придатність текстів про вчених передавати цінну лінгвокраїнознавчу та наукову інформацію у живому та доступному викладі, можливість через вплив формувати у читача інтерес до повідомлюваного, широке використання у них мовних засобів вираження мовленнєвого контакту та оцінки роблять згадані тексти незамінними під час навчання іноземних студентів-нефілологів не лише предметній, але й модальній та експресивній стороні висловлювання.

Література

1. *Москальская О.И.* Грамматика текста. — М., «Высшая школа», 1981.
2. *Митрофанова О.Д.* Язык научно-технической литературы. — М., «Высшая школа», 1973.
3. *Буркикова Н.Д.* Типология текстов для аудиторной и внеаудиторной работы. — М., «Рус. Яз.», 1988.
4. *Шаров І.Ф.* 100 видатних імен України. — К., «Альтернативи», 1999.